

знаходилася в час вчинення злочину на місці розгону демонстрації і діяла саме як член організованої групи.

Видається, що лише такий підхід дасть змогу врешті-решт вирішити проблему кримінально-правової оцінки дій, які тримали всім відомий розвиток. Що ж до визначення правових наслідків цього посягання, то вчинення злочину в складі організованої групи зовсім не виключає застосування положень ч. 4 ст. 68 КК України про врахування характеру та ступені участі кожного із співучасників при призначенні покарання та звільнення від покарання чи навіть і від кримінальної відповідальності з передбачених законом підстав.

УДК 343.534

Науменко Ю. О., слідчий в ОВС СВ СУ
прокуратури Дніпропетровської області, здобувач,
м. Дніпропетровськ, Україна

ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Кримінально-правова характеристика відповідальності юридичної особи виходить за межі лише кримінальної відповідальності та є однією зі складових цивільно-правової, господарсько-правової, адміністративно-правової відповідальності. Можливість ефективного застосування норми кримінального Закону про відповідальність юридичних осіб викликають практичні питання та проблеми не лише в Україні, але і в країнах Євросоюзу та США. Недосконалість імплементації норми про кримінальну відповідальність юридичної особи ставить наше кримінальне законодавство на декілька сходинок нижче від Євроатлантичного та позбавляє юристів-практиків засобів ефективної протидії злочинам у сфері економіки, бюджету, антимонопольного законодавства, щодо операцій з цінними паперами. Тим самим Законодавець свідомо позбавляє вітчизняну правоохоронну систему ефективного інструменту боротьби зі злочинністю, свідомо гальмуючи розвиток економіки та інтеграційні процеси.

Злочинність складовою якої є юридична особа є найбільш небезпечною для економічних процесів, росту ВВП та інших макроекономічних показників, стабільності банківської системи. На системному рівні її існування, закономірності та тенденції розвитку, пов'язані з проблемами кримінального права, кримінології, цивільного, господарського та адміністративного права, свідчать про неефективність функціонування державних органів, відповідальних за економічний та фінансовий сектори.

Внаслідок цього, сучасний підхід до запобігання злочинності суб'єктів господарювання вимагає комплексної розробки кримінологічних засад запобіжної діяльності та вдосконалення кримінального Закону.

Складність питання полягає в тому, що встановлюючи кримінальну відповідальність юридичної особи законодавець тим самим дублює норми цивільно-правової та адміністративної відповідальності штучно вживляє в норми кримінального закону цивільне, господарське та адміністративне законодавство.

На думку багатьох вчених, таким чином, нівелюються конституційні принципи розмежування видів юридичної відповідальності, а також зменшується, та не мов би розчиняється самотність науки кримінального права. Крім того, існує ще питання спрямованості покарання – лише на юридичну особу, чи на фізичну особу відповідальну за прийняття певних рішень і одночасно на юридичну особу за допомогою якої незаконні рішення приймалися та реалізовувалися. Правозастосовна практика не має єдиного підходу до вирішення вказаних питань.

Необхідно зауважити, що у відповідності і загальноприйнятими засадами кримінального права вина особи є ніщо інше, як психічне ставлення до свого діяння. Такої вини в юридичної особи немає. І як правильно зауважив Р. І. Міхєєв, постає дилема – або штучно розширяти рамки традиційного розуміння вини у кримінальному праві, «втискати» туди і так звану вину юридичних осіб або шукати інший спосіб обґрунтування кримінальної відповідальності юридичних осіб.

Наприклад, Нікіфоров А. С. вважає, що юридична особа в принципі є тим же, як фізична особа, суб'єктом цивільних прав і обов'язків. Вона від свого імені набуває цивільних прав і несе обов'язки, відповідаючи по ним своїм, відокремленим майном [1]. Іншими словами, юридична особа володіє правосуб'єктністю, тобто є носієм юридичних прав і обов'язків, стороною в матеріальних і процесуальних правовідносинах, одним з їх суб'єктів. Загальні збори учасників (членів) юридичної особи є юридичною особою як таким, його фізично втіленням «єго». За рішення, дії і їх наслідки юридична особа несе особисту відповідальність.

Але ми не можемо погодитися з такими твердженнями, адже не вирішеним питанням є причинно-наслідковий зв'язок між діями фізичної особи та діями юридичної особи – чи підлягає юридична особа відповідальності, якщо не доведено, не встановлено, або звільнено від кримінальної відповідальності фізичну особу та навпаки?

Р. І. Міхєєв називає компромісним варіантом вирішення проблеми відповідальності юридичної особи в кримінальному праві розмежування понять суб'єкта злочину і суб'єкта кримінальної відповідальності. При

такому підході: 1) суб'єктом злочину можна залишити як і раніше лише фізичну, осудну особу, яка досягла певного віку, і 2) одночасно, не руйнуючи кримінального права, визнати носієм (суб'єктом) кримінальної відповідальності юридичну особу [2].

На нашу думку даний науковий підхід є найбільш доцільним і обґрунтованим, і потребує подальшого вдосконалення.

Як висновок необхідно зауважити, що юридична особа не може бути суб'єктом злочину, а лише суб'єктом кримінальної відповідальності як засіб кримінального переслідування та запобігання глобальній економічній злочинності.

В умовах слабкої економіки України, кримінальний Закон нагально потребує імплементації норми про кримінальну відповідальність юридичної особи. Дана дія – запобіжний захід способів ухилення глобальними корпораціями від дотримання чинного законодавства у сфері фінансової дисципліни.

Література

1. Никифоров А. С. Юридическое лицо как субъект преступления и уголовной ответственности / А. С. Никифоров. – М.: АО «Центр ЮрИнфоР», 2002. – 204 с.

2. Михеев Р. И., Корчагин А. Г., Шевченко А. С. Уголовная ответственность юридических лиц: за и против. Монография / Р. И. Михеев, А. Г. Корчагин, А. С. Шевченко. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1999. – 176 с.

УДК 343.37

Однолько І. В., к.ю.н., доцент,
Чернуха Г. О., слухач магістратури,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПРАВОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ

Сучасний стан соціально-економічної політики України за роки незалежності набув пікової критичної точки. Події, що відбулися в житті держави протягом 2014 року й у 2015 році продовжують руйнівний вплив на всі сфери життєдіяльності країни, кардинально вплинули на суспільство, економіку, правовий та політичний розвиток.

Враховуючи означену проблему, на державному рівні приймаються заходи щодо покращення соціально-економічної ситуації в Україні. Так, створено «Єдиний реєстр збитку інфраструктури в зоні АТО», на сайті